

Lidija Radulović

SLIKE O NASTAVNIKU

-IZMEĐU MODERNE I POSTMODERNE-

Beograd, 2016.

Izdavač
Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu
Institut za pedagogiju i andragogiju
i
Centar za obrazovanje nastavnika,

Recenzenti
Prof. dr Dragana Pavlović Breneselović, Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu
Prof. dr Jana Kalin, Filozofski fakultet Univerziteta u Ljubljani
Prof. dr Snežana Marinković, Učiteljski fakultet, Užice

Za izdavača
Prof. dr Aleksandra Pejatović

Prevod sažetka
MAGNUS
(Snežana Vujović)

Lektura
MAGNUS
(Vesna Zdravković)

Dizajn korice
Milan Stančić

Štampa
MAGNUS

Tiraž
300

*Knjiga je nastala kao rezultat rada u okviru projekta
„Modeli procenjivanja i strategije unapređivanja kvaliteta obrazovanja u Srbiji”
br.179060, koji finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja
Republike Srbije, a nosilac je Institut za pedagogiju i andragogiju
Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.*

Sadržaj

Predgovor	3
Uvod: zašto slike?	7
Koncepti tradicionalnog, modernog i postmodernog kao pozadina i ram slike	10
O postmodernom stanju i postmodernoj misli	12
Savremeno društvo kao (post)moderni kontekst	12
O nekim odlikama postmoderne misli	15
Ka kritici postmodernističke misli	18
Susret postmodernističke i nove kritičke misli	19
Tradicija, moderna i postmoderna u pedagoškom kontekstu	23
Moderna i postmoderna u kontekstu aktuelnih prosvetnih politika	26
Moderno i postmoderno u teorijsko-metodološkom zasnivanju pedagogije	32
Obrazovanje u nastavi iz tradicionalne, moderne i postmoderne perspektive	36
Nastavni program iz tradicionalne, moderne i postmoderne perspektive	46
Nastavne metode iz tradicionalne, moderne i postmoderne perspektive	52
Učenik iz tradicionalne, moderne i postmoderne perspektive	56
Škola iz tradicionalne, moderne i postmoderne perspektive	59
Kvalitet obrazovanja u nastavi iz tradicionalne, moderne i postmoderne perspektive	64

Ka slikama o nastavniku: profesija nastavnik u okviru moderne i postmoderne	70
Šta su, dakle, odlike modernog i postmodernog rama za sliku nastavnika	70
Šta su, dakle, odlike nastavnika iz tradicionalne, moderne i postmoderne perspektive	80
Neke aktuelne slike o nastavniku	88
Nastavnik kao refleksivni praktičar	88
Nastavnik kao istraživač	99
Nastavnik kao profesija koja uči	116
Nastavnik kao lider / nastavnik kao heroj	130
Zaključci: da li ram govori više od slike?	137
Pogovor	146
IMAGES OF A TEACHER FROM MODERNISM TO POSTMODERNISM	
Summary	148
Literatura	157
indeks pojmova	170
indeks autora	177

Predgovor

Postoji više razloga i povoda koji su uticali na nastajanje ove knjige i njen sadržaj. Neki od njih su pragmatične prirode: kao nastavnik u Centru za obrazovanje nastavnika, radeći na inicijalnom obrazovanju budućih nastavnika, neophodno je da pratim i razumem savremena shvatanja o profesiji nastavnika, kako bih mogla da zauzمام odnos prema brojnim dilemama u vezi sa nastavnicima i njihovim obrazovanjem, da o tim pitanjima razgovaram sa svojim studentima, da razvijam programe pedagoško-didaktičke grupe predmetana kojima sam angažovana i učestvujem u razvijanju programa studija za obrazovanje budućih nastavnika. Jedno od pitanja koje mi se, s tim u vezi, mnogo puta otvaralo je: da li postoji određeno (ispravno i/ili savremeno) shvatanje profesije nastavnika i različitih aspekata njegovog delovanja od koga bi trebalo poći pri kreiranju programa obrazovanja nastavnika i kakvo bi trebalo „razviti kod studenata“ ili više različitih shvatanja sa kojima bi studente trebalo suočiti i omogućiti im da prema njima razviju sopstveni odnos. Kako sam bila sklona da ne zatvorim oči pred postojanjem različitih shvatanja u pedagoškoj teoriji i praksi, otvarala su mi se i druga pitanja: kako sistematizovati, dovesti u vezu i uporediti različite ideje o profesiji nastavnika, aspektima njegovog delovanja i mestu u obrazovnom sistemu, kako shvatiti njihova značenja u širem teorijskom kontekstu, kontekstu obrazovnog sistema, ali i društvenih vrednosti i stremljenja, kako ih prikazati i pomoći studentima da razumeju različita shvatanja nastavnika i grade odnos prema njima.

Ista potreba proizilazi i iz drugih aspekata delovanja nekoga ko se teorijski i praktično bavi obrazovanjem, nastavom i obrazovanjem nastavnika, kao i iz građanske zainteresovanosti za pitanja obrazovanja u kontekstu obrazovne politike i vrednosti kojima se teži u obrazovanju i društvu u celini. Iz ovog okvira otvarala su se pitanja: kako proceniti pojedine programe namenjene obrazovanju nastavnika, kako pristupiti istraživanju problema koji se odnose na rad nastavnika, kako razumeti značenje i posledice pojedinih rešenja iz sfere obrazovne politike. U vezi sa tim, za sadržaj ove monografije je u velikoj meri značajno moje učešće u projektu „Modeli procenjivanja i strategije unapređivanja kvaliteta obrazovanja u Srbiji“, koje je pred mene „na velika vrata“ postavilo pitanja kvaliteta rada nastavnika i kvaliteta nastave u savremenom kontekstu.